

GUNILLA CARLSSON
och kampen om infoanslaget

KORRUPTION
ett nedslag i biståndsdebatten

PLURALISM
på egna villkor?

ANDREA JOSEPHSON

FUF-bladets premiärkrönika. Vilken möjlighet för ung kvasirebell, knappt torr bakom öronen, att dra All Världens Orättvisor till skampålen. "Så kan vi alla förenas i ett kollektivt fördömande. Bra idé!" tänkte jag.

Tänkte efter, tänkte om. Skampålar i all ära. De behövs sannerligen. Men ett FUF-blad kräver en lovsång också. En lovsång om hoppfullhet och jävlar anamma. Ett återintroducerande av hjälten i våra medvetanden. Ni vet den där vi tappade bort när vi anslöt oss till kollektivet Unga Cyniker.

Så låt mig därför presentera: Catherine Hamlin. Gynekolog och obstetrik. Mirakelmakerska. En järnlady som ägnat femtio år av sitt liv åt att hjälpa etiopiska kvinnor att slippa den fysiska och psykiska smärta som hör förlösningsskadan obstetrik fistula till. En åkomma som vi lyckats få bukt med i Västvärlden, men som fortsatt plåga kvinnor i vad vi kallar "utvecklingsländer".

Googla upp Catherine Hamlin, obestrifligen en av våra största bragdkvinnor. I december kommer hon till Stockholm för att ta emot Right Livelihood Awards, det "alternativa Nobelpriset". Äntligen!

"Korruption är det största hotet mot ett effektivt bistånd"

Det menar biståndsminister Gunilla Carlsson (M) i en debattartikel på Newsmill. Korruptionsskandalen i Zambia tidigare i år har fått biståndsministern att konstatera att nuvarande policier för att bekämpa korruption inte räcker till. För att komma vidare efterfrågar hon innovation, transparens och medborgarengagemang. Därför uppmanas sakkunniga – och allmänheten – att bidra till en lista med tio förslag för att öka biståndseffektiviteten och motverka korruption. Vad borde listan innehålla?

En whistle blower uppdagade i somras att svenskt bistånd riktat mot den Zambiska hälsosektorn varit utsatt för förskingring i mångmiljonklassen. Detta har föranlett Gunilla Carlsson att lyfta "Hundramiljardersfrågan": en debatt om bistånd och korruption. I debattartikeln "Dags för en mer uppriktig debatt om biståndet" skriver Carlsson att även om det finns biståndsinsatser som uppnår avsett mål, så måste hon som biståndsminister veta att det svenska biståndet i sin helhet bidrar till utveckling. Det är inte bara förekomsten ▶

**Vill du annonsera
i FUF-bladet?**

maila oss på

fuf@fuf.se

- ▶ av korruption – det största hotet mot ett effektivt bistånd – som bekymrar biståndsdirektören, hon är dessutom "inte säker på att bistånd aldrig göder korruption". Korruptionsfallet i Zambia visar att nuvarande policier mot korruption uppenbarligen inte fungerar. Därför har Gunilla Carlsson givit SADEV:s generaldirektör Gunilla Thörnqvist i uppdrag att sammanställa en lista på tio förslag som

Biståndsdirektör Gunilla Carlsson under utvecklingsmässan European Development Days.

ska motverka korruption.

Vilka förväntningar kan vi ha på listan? Vi kan snabbt utesluta den utopiska tanken att förslagen kommer att resultera i en maximal biståndseffektivitet och en förintelse av all korruption. I alla bästa fall kan listan resultera i en ökad biståndseffektivitet och en minskad förekomst av korruption. Men även dessa lägre förväntningar är problematiska, då biståndseffektivitet och korruption brottas med samma problem – mätbarhet.

Svårigheterna att mäta biståndseffektivitet är ett sedan länge ett vedertaget faktum. Opinionsbildare för och emot bistånd har vridit och vänt på statistiken, och tolkat den till fördel för deras politiska agenda. När det gäller en ljusskygg verksamhet som korruption, som är ännu svårare att mäta än bistånd, är möjligheten att tolka (med eller utan empirisk förankring) ännu större. Det finns en anledning till varför Gunilla Carlsson skriver att hon "inte är säker på att bistånd aldrig göder korruption" – hon vet inte.

Det innebär att även om de tio förslagen lyckas i termer av högre biståndseffektivitet och minskad korruption så kommer det vara svårt att belägga empiriskt. Svårigheterna med att mäta bi-

ståndseffektivitet och förskingring är givetvis inte en anledning till att ge upp kampen mot korruption. Men svårigheterna är anledning till att kampen måste genomsyras med ett pragmatiskt förhållningssätt.

Med ett pragmatiskt förhållningssätt blir man inte förvånad när korruptionsskandaler uppdagas i länder med bottenlåga rankingar i korruption. Med ett pragmatiskt förhållningssätt är man "inte är säker på att bistånd aldrig" bidrar till det institutionella ramverk som gör att whistle blowers vågar vissla. Ett pragmatiskt förhållningssätt erkänner svårigheterna med att mäta effektiviteten av vissa bistånd, men tillåter samtidigt njutning av mätbara framgångar, exempelvis de som gjort att Sverige rankas etta av CDG:s Commitment to Aid Index 2009.

Kanske är det Jantelagen som gör att Gunilla Carlsson inte, till skillnad från sina statsrådskollegor, skryter särskilt mycket om den egna verksamhetens framgångar. Kanske är det en insikt om det egna departementets och Sida:s egentliga arbetsförmåga – de skulle kunna förintä korruption om de bara ansträngde sig tillräckligt mycket – som gör att Gunilla Carlsson inte ser uppdagandet av korruptionsskandalen i Zambia som en framgång utan som ett problem.

Eller kanske är det så som den biståndspolitiska talesmannen Kent Härtstedt (s) menar i en replik på Gunilla Carlssons debattartikel – att biståndsdirektören använder enstaka fall av korruption för att svartmåla biståndet. Om så är fallet kan det förklaras av vad som står i reportaget "Bistånd enligt Carlsson" i tidningen Fokus – när Gunilla Carlsson satt i opposition motionerade hon för ett sänkt bistånd.

Vi ska vara glada att vi har en biståndsdirektör med ambition – korruption bör och ska bekämpas. Men utan ett pragmatiskt förhållningssätt riskerar denna ambition att bli kontraproduktiv. Här har listan på de tio förslagen potential. Den skulle kunna innehålla tio uttalade förhållningssätt till korruption.

Det skulle exempelvis vara till hjälp för potentiella Whistle Blowers beslutsfattande – ska de våga blåsa i visselpipan? Om vislandet innebär en klapp på

axeln och ett fortsatt stöd så ökar incitamenten för personer i samarbetsländerna att uppdaga oegentligheter som korruption. Men om vislandet innebär att biståndsdirektörens oro för att biståndet "kanske inte aldrig göder korruption" sprider sig i givarlandets opinion så minskar troligtvis incitamenten.

Ett förslag skulle därför kunna vara – och detta gäller biståndsdirektörer i synnerhet – att ha ett pragmatiskt förhållningssätt till korruption. För en sviktande opinion för bistånd, och tysta Whistle Blowers, är rimligtvis större hot mot ett effektivt bistånd än vad korruption är.

NOAK LÖFGREN

GÄSTKRÖNIKA

FUF är en studentblad är ett av många uttryck för att FUF det senaste året har genomgått en ny och spännande utveckling, främst tack vare aktiviteten hos våra studerandegrupper. FUF:s studentpanel har redan gjort sig känd för att ställa bra och kniviga frågor till inledarna på FUF:s olika seminarier, och filmgruppen visar viktiga filmer för en stor och engagerad publik.

FUF är en mötesplats. En brobyggare: mellan olika åldersgrupper, mellan politiska makthavare och den intresserade allmänheten, mellan akademiker, näringsliv och ideella organisationer och mellan människor med helt olika bakgrund.

Men FUF:s verksamhet är hotad. Vårt nätverk är stort, men de finansiella resurserna blygsamma. FUF kan inte, i motsats till projektorienterade organisationer, samla in pengar på gator och torg. "Stöd FUF: s insamling för att ordna intressanta möten och seminarier!" Nej, det funkar nog inte.

Regeringens plötsliga beslut att halvera de så kallade informationsanslagen till enskilda organisationer kan leda till en ekonomisk katastrof för FUF. Bakom nedskärningarna kan vi ana politiska motiv. Vissa enskilda organisationer riktar då och då kritik mot våra regeringar, oavsett partifärg. Det är bra. Många röster behövs. Det är oroande att en regering som hyllar mångfald sänder ett illavarslande budskap till dem som vill vidmakthålla ett sant pluralistiskt samtal om utvecklingsfrågor och om Sveriges politik gentemot de fattiga länderna.

FUF behöver, idag mer än någonsin, ditt stöd. Vår överlevnad är plötsligt hotad.

STEFAN DE VYLDER, ordförande i FUF.

Pluralism på egna villkor?

För drygt en månad sedan publicerade regeringen en ny policy om pluralism. Den kommer att färga Sveriges bistånd till det civila samhället. Policyn finns på regeringen.se för den nyfikne.

Målet sägs vara att stödja "ett livskraftigt och pluralistiskt civilt samhälle som bidrar till minskad fattigdom i alla dess dimensioner". I policyn klargör regeringen sina ställningstaganden för stödet. Ett av dem är att Sveriges bistånd till det civila samhället ska bidra till förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Samtidigt beskrivs det civila samhällets organisationer som självstyrande, oberoende från stat, kommun och marknad och att de bedriver verksamhet utan vinstintresse.

Klas Hansson, verksamhetsledare för Svalorna, instämmer i policyns definition av det civila samhället. Däremot ser han kravet på tillväxt som problematiskt.

– Tillväxt kan vara skadligt för långsiktigt samhällsbygge och miljöarbete. Det finns behov av en viss tillväxt hos de mest utsatta, men vilken tillväxt? Tillväxt får inte tära på jordens resurser. Om alla ska ha tillväxt så måste vi i de industrialiserade länderna dämpa vår egen, säger han. I Latinamerika talar man till exempel mer om social miljö än tillväxt, tillägger han.

Stärker biståndet det civila samhällets röster genom att prioritera de verksamheter som har bäst förutsättningar att skapa ekonomisk tillväxt? Frågan är om man istället urholkar den pluralism av självständiga och oberoende aktörer som man säger sig vilja stödja.

JOHANNA FORSMARK

Kampen om infoanslaget

– regeringen drar åt snaran

Samtidigt som biståndsminister Gunilla Carlsson efterfrågar en öppnare debatt om bistånd och ett ökat medborgarengagemang i utvecklingsfrågor halverar regeringen det statliga biståndsbidraget till folkrörelsers informationsverksamhet.

Ett medvetet politiskt beslut med syfte att tysta ner de kritiska rösterna i det civila samhället, menar vissa. Andra uttrycker oro för den allmänna debatten i Sverige.

Små organisationer som lever på informationsverksamheten kommer få svårt att överleva med det minskade bidraget, och de är inte ensamma om att oroa sig över konsekvenserna av att folkrörelsers informationsverksamhet nu begränsas uppifrån.

Vad har då biståndsminister Gunilla Carlsson för synpunkt på det här?

– Det beror ju på vilken kampanj man driver, svarade hon när FUF-bladet mötte henne på Utvecklingsmässan i oktober.

Centerpartisten Abir Al-Sahlani erkänner att informationsbidraget till folkrörelser är viktigt, men eftersom den totala biståndsbudgeten har minskat måste biståndspengarna prioriteras till områden som ger effektivare resultat.

– Det är helt enkelt en prioriteringsfråga, säger Abir Al-Sahlani.

Men är det verkligen så enkelt? Karin Lindström jobbar som informatör på LO-TCO Biståndsnämnd, en folkrörelse som arbetar med internationellt fackligt utvecklingssamarbete.

– Man verkar inte se att informationsverksamheten här i Sverige faktiskt kan göra skillnad. Bistånd är så mycket mer än bara katastrofinsatser. Det är klart man ska jobba med att granska vad biståndet går till. Bara för att resultatet av katastrofbistånd är enklare att mäta än informationsbidraget innebär det inte att informationsverksamheten inte ger resultat, säger hon.

Karin Lindström menar att Gunilla Carlssons stora fokus på resultat och effektivitet leder till en förenklad och

Karin Lindström, LO-TCO Biståndsnämnd.

snedvriden debatt om bistånd där informationsverksamheten blir bortprioriterad. Hon betonar att information och kunskap ger möjlighet till förändring hos människor och att många folkrörelser representerar små organisationer som fungerar som en viktig motkraft till politiken och företagen.

Författaren och journalisten Lennart Kjörning, som skrivit artiklar i ämnet, ser det minskade informationsbidraget som en stridsfråga och ett klart hot mot den allmänna debatten i Sverige.

– De få möjligheter till en ärlig debatt om bistånd och utveckling som dessa pengar bidragit till inskränks nu medvetet av en regering som är rädd för allt som de själva inte kan bestämma över, säger han.

Enligt Lennart Kjörning ligger det en uttalad politik från regeringen bakom. I förlängningen kommer detta att minska möjligheterna till en grundligt och demokratiskt förankrad debatt i Sverige.

– Detta är skamligt och det är märkligt att så få vågat ryta till ordentligt.

Debatten om stridsfrågan fortsätter tillsammans med kampanjen för det civila samhället. Gunnilla Carlsson har ju alldeles rätt i att debattens vinkel beror på vilken kampanj man driver.

MADELEINE HEDLUND

SKRIBENTER

Andrea Josephson
Johanna Forsmark
Madeleine Hedlund
Noak Löfgren

FOTOGRAF

Eyvind Löfgren
Madeleine Hedlund

ANSVARIG UTGIVARE

Föreningen för Utvecklingsfrågor
klara.grenhagen@fuf.se

LAYOUT

Masarin
reine@masarin.se

ANNONSKONTAKT

klara.grenhagen@fuf.se